

עניינים נחוצים

ממורנו הגר"י טשזנר שליט"א

זכירת הציצית

[פ"ג] הארץ מהיכן נבראת, משלג שתחת כסא הכבוד. וחוטין רמז אל הגוף, כענין אמרם כי תחילת בריאת הגוף הוא כעין חוטין, וכמו שאמרו זכרונם לברכה בפרק המפלת [גדה כ"ה:]: אמר רב עמרם תנא שני ירכותיו כשני חוטין של זהורית, שני זרועותיו כשני חוטין של זהורית. והתכלת אשר עינו כעין הרקיע ירמוז לנפש שהיא מן העליונים, ולזה רמזו באמרם [מנחות מ"ג:], מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין, מפני שהתכלת דומה לים, והים דומה לרקיע, והרקיע דומה לכסא הכבוד, שנאמר [שמות כ"ד, י'] "ויראו את אלקי ישראל" וגו', ואומר [יחזקאל א', כ"ו] "כמראה אבן ספיר דמות כסא", ותחת כסא הכבוד מקום שנפשות הצדיקים גנוזות שם, ומפני כן אמרו [מנחות ל"ט]. שכורכין חוט התכלת על הלבן, שהנפש היא העליונית והגוף תחתון. ואמרו [שם] שעושים ממנו שבע כריכות או י"ג לרמזו הרקיעים והאורים שביניהם, וכמו שאמרו [שם] תנא הפוחת לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על י"ג, לא יפחות משבע כנגד שבעה רקיעים, ולא יוסיף על י"ג כנגד שבעה רקיעים וששה אורים שביניהם, עכ"ל.

חשיבות לבישת ציצית תמיד

(ה) כתב בשו"ת ציץ אליעזר (חלק ח' סימן ד'). בדבר שאלתו האם מותר ללכת ביום ד' אמות בלי ציצית, כי בשו"ע (או"ח סימן כ"ד סעי' א') כתוב בלשון: 'טוב ונכון להיות כל אדם זהיר ללבוש טלית קטן כל היום'. ומשמע בפשטות שזה רק טוב ונכון, כלומר מדת חסידות, אבל מעיקר הדין מותר ללכת בלי ציצית, וכן משמע מהרמב"ם סוף ה' ציצית שכותב בלשון, אין ראוי לאדם חסיד שיפטור עצמו ממצוה זו וכו', ומשמע שזה רק ממדת חסידות. ובהיות שהוא וחבריו בישיבה מתווכחים ומסתפקים בזה מבקש ממני לברר לו הלכה זאת ולכתוב חות דעתי.

והשיב: הנה לדעתי ה'טוב ונכון' שכותב בזה השו"ע, רצונו לומר שאע"פ שאינו מחויב להדר אחר לבישת בגד של ארבע כנפות, מ"מ אם אינו מהדר על כך אינו מקיים המצוה עשה, ומשום כך טוב ונכון לכל אדם להיות זהיר ללבוש טלית קטן כל היום כדי שיקיים המצוה עשה של ציצית כמאמרה, שהיא לזכור עי"ז המצוה כל רגע, באופן שהדבר הזה הוא מעיקר המצוה.

דבר זה למדתי מדברי הטור שמשם לקוחים המה לשון דברי השו"ע בזה. דאחרי שהטור כותב בזה כלשון השו"ע, דמ"מ טוב ונכון וכו', מסיים וכותב בלשון כי עיקר מצוה על

למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי

(א) כתב הטור או"ח (ריש סימן ח') ומיד אחר נטילת ידיו [כשקם בבוקר משינתו] יתעטף בציצית מעומד וכו', ויכוון בהתעטפו שצונו המקום להתעטף כדי שנזכור כל מצותיו לעשותם, וכו'.

(ב) וביאר שם הב"ח (אות ז') מה שהכריח לרבינו להורות דבעי שיכוין בהתעטפו, וכן בהלכות תפילין (סי' כ"ה) ובהל' סוכה (סי' תרכ"ה). נראה דלפי שכתוב בפרשת ציצית "למען תזכרו" וגו', ובתפילין "והיה לך לאות וגו' למען תהיה תורת ה' בפיך כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים", ובסוכה "למען ידעו דורותיכם" וגו' יורה כי עיקר המצוה וקיומה תלויה בכונתה שיכוין בשעת קיום המצוה, מה שאין כן שאר מצות דיוצא ידי חובתם אע"פ שלא יכוין בה דבר כי אם שעושה המצוה לשם ה' שצוה אותו לעשותם.

(ג) המ"ב שם (סי' ק"י"ט) ביאר הענין היטב, וז"ל: הנה קי"ל שמצות צריכות כוונה (סי' ס' ס"ד), ולכן לפני שמתעטף בציצית, צריך לכוון לקיים בלבישתו מצות ציצית. ובנוסף לזה, צריך לכוון בהתעטפו, שצונו הקב"ה להתעטף בו כדי שנזכור כל מצותיו לעשותם. וכתב הב"ח שכן הדין בתפילין וסוכה. אף דבשאר מצות יוצא אף שלא מכוון בה דבר כ"א שעושה המצוה לשם ד' שצוה לעשותה, הנך שאני; דבציצית כתיב "למען תזכרו", ובתפילין "למען תהיה תורת ה' בפיך", ובסוכה "למען ידעו דורותיכם", כי עיקר המצוה וקיומה תלויה בכונתה שיכוון בשעת קיום המצוה, ע"כ. ומ"מ נראה דכ"ז לכתחלה, כדי לקיים המצוה בשלמותה, אבל בדיעבד אף אם לא כיון בכל אלו רק לקיים המצוה עשה יצא, עכ"ל המ"ב.

(ד) כתב בספר החינוך (מצוה שפ"ו, מצוה ציצית): שורש המצוה נגלה בכתוב, שהיא למען נזכור כל מצוות השם תמיד, ואין דבר בעולם יותר טוב לזכרון כמו נושא חותם אדוניו קבוע בכסותו אשר יכסה בו תמיד ועיניו ולבו עליו כל היום, וזהו שנאמר בו בכתוב [במדבר ט"ו, ל"ט] "וזכרתם את כל מצות ה'". ואמרו זכרונם לברכה [תנחומא קרח י"ב] כי מלת ציצית תרמוז לתרי"ג מצוות עם צירוף שמונה חוטין שבציצית וחמשה קשרין שבו.

ועוד אומר לי לבי שיש בו רמז וזכרון שגופו של אדם ונפשו הכל לה' ברוך הוא, כי הלבן רמז לגוף שהוא מן הארץ שנבראת מן השלג שהוא לבן, כדאשכחן בפרקי רבי אליעזר

זכירת המצות, ובכל שעה ובכל רגע צריך לכך וכו'. הרי שטעם הטוב והנכונות הזהירות והזריזות שישנו בזה ללבוש ט"ק כל היום הוא, מפני שמעיקר המצוה הוא זה לזכור המצות אשר צריך לכך בכל שעה ובכל רגע. ועי' במנחות (מ"א.) במה דא"ל מלאכא לקטינא טצדקי למיפטר נפשך מציצית, ושבעידנא דריתחא ענשינן אעשה ע"ש.

ג זה שכותב הרמב"ם בסוף ה' ציצית (בפ"ג ה"א) בלשון, דאין ראוי לאדם חסיד שיפטור עצמו ממצוה זו, דמשמע שזהו רק ממדת חסידות, נלפענ"ד דכוונתו בזה הוא רק בנוגע לאי מחויב לקנות לו טלית, שבזה הוא דמיירי ברישא דדבריו, ובזה הוא דס"ל, שאין אדם מחויב לעשות טצדקי לקנות לו טלית, ורק לאדם חסיד אין ראוי שיפטור ממצוה זו, אלא יש לו גם לחזר לקנות. אבל בהיכא שיש לו כבר בביתו טלית בזה גם הרמב"ם יסבור כי לא רק חסיד אלא גם כל אדם אין ראוי לו לפטור עצמו ממצוה זו ויש לו להתעטף בה כל היום, וס"ל להרמב"ם בזה כהתירוץ הא' של התוס' בפסחים (ק"י: ד"ה ואין), דס"ל דהדרישה ללבוש ציצית הוא כשיש לו ואינו מניחן. דבתירוץ הב' ס"ל להתוס' שם דאפי' אין לו יש לו לחזר ולהביא עצמו לידי חיוב כיעו"ש. והביא ראיה לכך ע"ש.

ד אב"ל התוס' הנ"ל בתירוץ הב' בפסחים שם, ס"ל שמחויב גם לחזר ולהביא עצמו לידי חיוב. וכן ראיתי בספר הרוקח (ס' שס"א) שכותב וז"ל: כל אדם שאין לו טלית בת ד' כנפות פטור, אבל בעידן ריתחא ענשו עלה, כדאמר ליה מלאכא לקטינא, הילכך צריך כל אדם לקנות טלית ולעשות ציצית עכ"ל. הרי שגם הרוקח מצריך לכל אדם ולא רק לאדם חסיד גם לחזר ולקנות טלית.

ה והשו"ע י"ל דס"ל נמי כתירוץ הב' בתוס' פסחים שם שמחויב גם לחזר ולקנות ולהביא עצמו לידי חיוב, וכן משמע שפירש כן גם הגר"א ז"ל, דלדין השו"ע בזה ציין לתירוץ הב' של התוס' בפסחים הנ"ל. וכך כתוב בהדיא גם בלבוש, דטוב ונכון ומוטל על כל אדם לקיים מצות ציצית ר"ל שיקנה לו טלית בת ד' כנפות ויעשה בו ציצית וכו', ויהי זהיר וזריז שיהי' בגד קטן מצוין (אולי צ"ל מצוין) שילבש אותו כל היום, כדי שיזכור כל המצות בכל שעה ובכל רגע עיי"ש. הרי שהלבוש שיכל בלשונו לכלול בדבריו ב' דברים, ראשית שלא רק טוב ונכון אלא גם מעין חיוב מוטל על כל אדם לקיים מצוה זו. ושנית, דביאר בהדיא שהכוונה בזה שגם יחזר לקנות לו טלית בת ד' כנפות.

ו ואחר שהאריך הצי"א שם סיים: שכן העלה בספר הזכרונות למהר"ש אבוהב ז"ל (בהלכות בגדים פ"ג) דכותב וז"ל: ומדברי מלאך ד' צבאות למדו ונהגו כל ישראל קדושים בכל מקומות מושבותיהם, כאשר שמענו כן ראינו, לחזור אחר מצוה זו של ציצית ולהיות לכל א' וא' טלית מיוחדת לפחות להתעטף בה בבתי כנסיות בשעת תפילה. ולא עוד אלא שרוב ישראל מחבבים את המצוה ולובשין טלית קטן כל היום, כדי לזכור מצות ד' בכל שעה ובכל רגע. וכן ראוי לכל אחד לנהוג בעצמו, כי השכר גדול ויראת העונש בשעת צרה שלא תבוא אינו קטן, וההוצאה אין בה חסרון כ"כ עכ"ל. הרי שראוי לכל אחד לנהוג בעצמו כפי שרוב ישראל נוהגים, ללבוש טלית קטן כל היום כדי לזכור ע"י מצות ד' בכל שעה ובכל רגע. אי משום גודל השכר, ואי משום יראת העונש. וכמה קלע על כן הבעל ערוך השולחן בכתבו (בס"י ח' סעי' ב') בלשון: וכל בני ישראל נושאים עליהם טלית קטן כל היום וטלית גדול בעת התפילה. ואין להאריך יותר, עכ"ל.

ז **איחא** בשו"ע (סימן כ"ד סעיף ג'): טוב להסתכל בציצית בשעת עטיפה, כשמברך, ע"כ. וביאר המ"ב (סק"ו) שנאמר "וראיתם אותו וזכרתם" ראיה מביאה לידי זכירה וזכירה מביאה לידי מעשה.

ח **נחלקן** הקדמונים, רובם ס"ל שמצוה זו להסתכל בציצית היא חלק של מצות ציצית, אבל יש סוברים שהיא מצות עשה נפרדת במנין התרי"ג מצות, כמו שהביא בספר חרדים (מצוות עשה פרק ב - מצות עשה מן התורה התלויות בעינים ואפשר לקיימן בכל יום) להסתכל בציצית, דכתיב "וראיתם אותו וזכרתם" וגו', ראייה מביאה לידי זכירה וזכירה מביאה לידי עשיה, ממנין תרי"ג לסמ"ק ורשב"ץ, עכ"ל.

ט **וכתב** בספר יסוד ושורש העבודה (שער ב' - האשמורת - פרק ט'): ואחר אמירתו 'לשם יחוד', יזהר מה שנזכר בשו"ע ס"י כ"ד, להסתכל בציצית בשעת עטיפה. והכוונה בזה, לפי שבציצית נרמזו כל התרי"ג מצות, שיקבל עליו האדם בעת ההסתכלות קבלה אמיתית בלבו ובמחשבתו שישמור אותם, כמ"ש (במדבר ט"ו, ל"ט): "וראיתם אותו וזכרתם" וגו', ויזהר האדם מאד בכוונה זו. ואח"כ יברך הברכה בשמחה עצומה מאוד, על שזיכה אותו השם יתעלה במצוה זו. ושמעתי מאנשים כשרים שנהגו להוציא שני הציציות שלפניהם של הטלית קטן מתוך חיקם של הבגד העליון ותלויים על החגורה, כדי להסתכל בהם תמיד, שזה עיקר

זכירת המצות, ובכל שעה ובכל רגע צריך לכך וכו'. הרי שטעם הטוב והנכונות הזהירות והזריזות שישנו בזה ללבוש ט"ק כל היום הוא, מפני שמעיקר המצוה הוא זה לזכור המצות אשר צריך לכך בכל שעה ובכל רגע. ועי' במנחות (מ"א.) במה דא"ל מלאכא לקטינא טצדקי למיפטר נפשך מציצית, ושבעידנא דריתחא ענשינן אעשה ע"ש.

ג זה שכותב הרמב"ם בסוף ה' ציצית (בפ"ג ה"א) בלשון, דאין ראוי לאדם חסיד שיפטור עצמו ממצוה זו, דמשמע שזהו רק ממדת חסידות, נלפענ"ד דכוונתו בזה הוא רק בנוגע לאי מחויב לקנות לו טלית, שבזה הוא דמיירי ברישא דדבריו, ובזה הוא דס"ל, שאין אדם מחויב לעשות טצדקי לקנות לו טלית, ורק לאדם חסיד אין ראוי שיפטור ממצוה זו, אלא יש לו גם לחזר לקנות. אבל בהיכא שיש לו כבר בביתו טלית בזה גם הרמב"ם יסבור כי לא רק חסיד אלא גם כל אדם אין ראוי לו לפטור עצמו ממצוה זו ויש לו להתעטף בה כל היום, וס"ל להרמב"ם בזה כהתירוץ הא' של התוס' בפסחים (ק"י: ד"ה ואין), דס"ל דהדרישה ללבוש ציצית הוא כשיש לו ואינו מניחן. דבתירוץ הב' ס"ל להתוס' שם דאפי' אין לו יש לו לחזר ולהביא עצמו לידי חיוב כיעו"ש. והביא ראיה לכך ע"ש.

ד אב"ל התוס' הנ"ל בתירוץ הב' בפסחים שם, ס"ל שמחויב גם לחזר ולהביא עצמו לידי חיוב. וכן ראיתי בספר הרוקח (ס' שס"א) שכותב וז"ל: כל אדם שאין לו טלית בת ד' כנפות פטור, אבל בעידן ריתחא ענשו עלה, כדאמר ליה מלאכא לקטינא, הילכך צריך כל אדם לקנות טלית ולעשות ציצית עכ"ל. הרי שגם הרוקח מצריך לכל אדם ולא רק לאדם חסיד גם לחזר ולקנות טלית.

ה והשו"ע י"ל דס"ל נמי כתירוץ הב' בתוס' פסחים שם שמחויב גם לחזר ולקנות ולהביא עצמו לידי חיוב, וכן משמע שפירש כן גם הגר"א ז"ל, דלדין השו"ע בזה ציין לתירוץ הב' של התוס' בפסחים הנ"ל. וכך כתוב בהדיא גם בלבוש, דטוב ונכון ומוטל על כל אדם לקיים מצות ציצית ר"ל שיקנה לו טלית בת ד' כנפות ויעשה בו ציצית וכו', ויהי זהיר וזריז שיהי' בגד קטן מצוין (אולי צ"ל מצוין) שילבש אותו כל היום, כדי שיזכור כל המצות בכל שעה ובכל רגע עיי"ש. הרי שהלבוש שיכל בלשונו לכלול בדבריו ב' דברים, ראשית שלא רק טוב ונכון אלא גם מעין חיוב מוטל על כל אדם לקיים מצוה זו. ושנית, דביאר בהדיא שהכוונה בזה שגם יחזר לקנות לו טלית בת ד' כנפות.

ו ואחר שהאריך הצי"א שם סיים: שכן העלה בספר הזכרונות למהר"ש אבוהב ז"ל (בהלכות בגדים פ"ג) דכותב וז"ל: ומדברי מלאך ד' צבאות למדו ונהגו כל ישראל קדושים בכל מקומות מושבותיהם, כאשר שמענו כן ראינו, לחזור אחר מצוה זו של ציצית ולהיות לכל א' וא' טלית מיוחדת לפחות להתעטף בה בבתי כנסיות בשעת תפילה. ולא עוד אלא שרוב ישראל מחבבים את המצוה ולובשין טלית קטן כל היום, כדי לזכור מצות ד' בכל שעה ובכל רגע. וכן ראוי לכל אחד לנהוג בעצמו, כי השכר גדול ויראת העונש בשעת צרה שלא תבוא אינו קטן, וההוצאה אין בה חסרון כ"כ עכ"ל. הרי שראוי לכל אחד לנהוג בעצמו כפי שרוב ישראל נוהגים, ללבוש טלית קטן כל היום כדי לזכור ע"י מצות ד' בכל שעה ובכל רגע. אי משום גודל השכר, ואי משום יראת העונש. וכמה קלע על כן הבעל ערוך השולחן בכתבו (בס"י ח' סעי' ב') בלשון: וכל בני ישראל נושאים עליהם טלית קטן כל היום וטלית גדול בעת התפילה. ואין להאריך יותר, עכ"ל.

נדבת מרת א. אביטן תחי' לרגל השמחה השרויה במעונה בהולדת הנכד שמעון יאיר נ"ב בן לחתנה הרב אלחנן מועלם שליט"א. יה"ר שיזכו הוריו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים וירוו ההורים והסבים רב נחת מכל יוצ"ח כ"י ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג

נתנם לזכות החתן הבה"ח מאיר סלבוטיצקי הי"ו לרגל בואו בבית האירוסין עב"ג, שתח" בת הרב ברוך דאבוש שליט"א. יה"ר שיעלה הזיווג יפה, לתפארת כרם בית ישראל, ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג

מצוותן של הציצית כמ"ש "וראיתם אותו" וגו', ומנהג ישר הוא ואשרי חלקם.

(י) החפץ חיים (בשמירת הלשון ח"ב בחתימת הספר פרק ג) הביא 'התעוררות ללימוד המצוות, וסגולת ציצית'

ז"ל: עוד באתי לעורר על דבר שאנו אומרים בכל יום בפרשת ציצית, "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' , וארז"ל ראה מביאה לידי זכירה וזכירה מביאה לידי עשייה. אבל אימתי יכול להועיל דבר זה, כשהוא לומד ויודע המצוות אך שהוא ירא שמה ישכחם, ועל זה מועילה הציצית שיזכרם ולא ישכחם, וממילא יבוא לידי קיום. אבל אם לא ידע את המצוות, מה יועילו לו הציצית. ועל כן נכון מאוד שילמד כל אדם ספר מצות השם, או עכ"פ קיצור ספר חרדים המובא בספר זכרו תורת משה לבעל חיי אדם, וידע המצוות, ואז תתקיים בשלימות מצות ציצית.

והנה באמת ציצית הוא כמו רשימה שאדם עושה בשעה שנוסע לקנות סחורה, ודרך האדם לעיין בה כמה פעמים עד שנקבע ברעיונו איזה סחורה לקנותה. אבל כל זה מועיל רק בשעה שיוודע ומכיר מיני הסחורה, אבל אם אינו מכיר את מיניהם, אפילו אם יביט ברשימה כל היום לא ידע מה לקנות, ועל כן נכון לעשות כמו שכתבנו.

והנה מפשטות הכתוב משמע, דראית הציצית תועלת היא להזדרז במצות ה' ולא לתור אחר עניו. ואם כן מה נכון הוא לראות אותם כמה פעמים ביום, ובפרט בעת שעולה איזה מחשבה שאינה טהורה על לבו, או איזה כעס, טוב מאוד להסתכל אז בציצית ואז יפקע היצר, עכ"ל.

(יא) עוד כתב החפץ חיים (נדחי ישראל פרק ז) גם יהיה זהיר בקיום מצות ציצית שהיא שקולה כנגד כל המצוות כמו שאחז"ל. גם ראית הציצית מביאה לידי זכירת כל המצוות, כדאיתא במנחות (מ"ג) "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם", ראה מביאה לידי זכירה וזכירה מביאה לידי מעשה. גם מייתי בגמרא שם עובדא שמצוה זו הצילה לאדם מן איסור עריות, כי בפרשה זו כתיב שני פעמים "אני ה' אלקיכם", אחד להורות שהוא נאמן להפרע מהעוברים על התורה, והשני שהוא נאמן לשלם שכר למקיימי התורה. גם ע"י מצוה זו ניתוסף קדושה על האדם כדאיתא בספרי, "למען תזכרו וגו' והייתם קדשים", רבי אומר זו קדושת ציצית, מגיד שהציצית מוספת קדושה לישראל. ואיתא במנחות ר' שמעון בן יוחאי אומר כל הזהיר במצוה זו זוכה ומקבל פני שכינה, כתיב הכא "וראיתם אותו" וכתיב התם "את ה' אלקיך תירא ואותו תעבוד". ואחז"ל גדול עונש המבטל מצות ציצית ועליו נאמר "לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה", ע"כ יזהר בזה מאד. ומ"מ לענין ברכה נכון לזהר שלא לברך עליו אם לא שיהיה ארוך עכ"פ ג' רבעי אמה ויהיה פתוח רובו. גם אם יש בו בלילה אין צריך לברך עליו בבוקר כי יש דעות בין הפוסקים, עכ"ל.

(יב) באילת השחר למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, בפרשת שלח לך (במדבר ט"ו ל"ט) על הפסוק "וראיתם אתו" כתב: יל"ע אם הכוונה שיש מצוה לראות, ובכל פעם שמסתכל מקיים מצוה. וכן במש"כ "וזכרתם את כל מצות ה'", יל"ע אם כתוב כאן מצוה שצריך לזכור את כל מצוות ה', או שהמצוות שזה יביא לידי דבר זה, ובסמ"ק (מצוה כ"ה) כתב

מצוה להסתכל בציצית דכתיב "וראיתם אותו", וביסוד ושורש העבודה (שער המזרח פ"ו) כתב דמהרצ"ו חושב זאת למ"ע מן התורה (ועי' מנחות ל"ח).

והנה זכירת כל מצוות ה' זה רק אם האדם נותן לב לזכור, וכל אחד יודע מרת נפשו, דלדאבוננו אומרים פרשה זו ולא נזכרים במצוות ואח"כ חוטאים, כיון שאם לא רוצים לזכור לא זוכרים. דלא מכריחים אדם לזכור, אלא שיש במצוה זו סגולה לזכור את כל מצוות ה'. ובמנחות (מ"ד א) מובא מעשה באדם שעמד לחטוא בעבירה חמורה וטפחה ציצית על פניו ונמנע מהעבירה, דבכח מצות ציצית להציל את האדם ולהזכירו מצוות ה'.

ויתכן שזה לא רק ענין סגולי, שע"י הציצית זוכרים את כל המצוות, אלא דכיון שמטיל ציצית בבגדו לזכור את כל המצוות ולובש לשם זה, הוא יזכור, וכל פעם שרוצה לעשות איזה דבר יסתכל בציצית וזה מזכיר שהוא מצווה במצוות. וכמו מי ששייך לצבא המלך מלבושיו מזכירים לו שהוא חייל, גם לבישת ציצית צריך להזכיר לאדם שהוא עבד ה', עכ"ל.

(יג) בשו"ת וישב הים (להגר"י הלל שליט"א חלק א' סימן ג) ביאר באריכות שההסתכלות בציצית בכל רגע היא מצות עשה לכלי עלמא, ובפרט לדעת האר"י ז"ל. והאר"י מאוד בענין זה, ונביא כאן את סיכום דבריו בלשונו שם:

פרטי הדינים העולים

ואלה הם הדינים היוצאים מכל הנ"ל לפרטיהם.

א. לדעת כל הפוסקים מצות וראיתם אותו היא מצוה גמורה מן התורה. וכיון שתכליתה לזכרון המצוות ועשייתן שזהו חיוב תמידי, לכן נכון להסתכל בהם בכל שעה ורגע מהיום, ובכל פעם ופעם שמסתכל בציציות מקיים מצות עשה מן התורה של וראיתם אותו. ומכל מקום נכון שלפחות יסתכל בציציות מיד לאחר העיסוף או הלבישה, שזהו עיקר זמן קיומה של המצוה, וכן בעת הזכרתה באומרו וראיתם אותו וכו' כשקורא ק"ש בשחרית.

ב. לדעת הפוסקים, ובפרט לדעת מרן בשולחן ערוך, נכון וטוב יותר ללבוש הטלית קטן מעל המלבושים, באופן שכל הט"ק - הבגד והציציות יהיו מגולים. זהו לכתחילה. ונראה דבכלל זה הוא גם המגלים הציציות שלהם בלבד מחוץ להמלבושים כולם. אמנם גם הלובושים הט"ק באופן שהוא מכוסה לגמרי, ואפילו אם תוחב הציציות תוך הכנף, שפיר מקיים מצות ארבע כנפות לדינא, ואין בזה משום מראית העין, אבל חסר להם קיום מצות וראיתם אותו על צד היותר טוב ונכון, שהוא דומה לדורון מהמלך שנראה מבחוץ.

ג. גם האר"י ז"ל מצריך ההסתכלות בציציות של הט"ק בכל משך שעות היום לקיים מצות וראיתם אותו, רק חולק בזה על דעת הפוסקים וסבירא ליה שעיקר הט"ק הוא בגד פנימי, שיש ללבוש מתחת למלבושיו העליונים, מעל גבי החלוק. אבל צריך לעשות בכל זאת איזה אופן שיוכל להסתכל בכל שעה בהציציות בנקל, דהיינו שיהיו מוכנים לפניו בקלות להוציאם מתחת המעיל, שאינם תחובים ומכוסים בבגדיו. ונהגו המהדרים על פי שיטת האר"י ז"ל לעשות עוד איזו המצאות לגלות הציציות להדיא מתוך המלבושים, כדי שיהיו תמיד נראים לפניו בלא צורך שום מעשה לגלותם, ויוצאים (המשך בעמוד 7)

נדבת הרב אליעזר קליין ובי"ש שליט"א לרגל היכנס בנם בה"ח כמו גרשון נ"י נ"י בן לבנם הרב משה שליט"א. יה"ר שיזכו הוריו להכניסו בברייתו של אא"ה בעתו ובזמנו, ולגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים וירוו ההורים והסבים רב נחת מכל יצ"ח כ"י ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג

נדבת הרב יעקב ישראל קרונבסקי ובי"ש שליט"א לרגל היכנס בנם בה"ח כמו גרשון נ"י בעול תורה ומצות. יה"ר שיגדל לתלמיד חכם מורה הוראה בישראל ויזכו לרווח ממנו ומכל יצ"ח רב נחת מתוך בריות גופא ונהורא מעליא. ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג העליה לתורה בשיב"ק בביהמ"ד שערי תפילה

בעיית הדור - התענוגים

היו מגדולי ישראל שמחמת דקות הפניה של ההשכלה בראשיתה לא שמו לב אליה כלל, אבל הפניה היתה קיימת, והיה זה רק עניין של זמן עד שלקב"ה לא נותרה כביכול ברירה והוא נאלץ לסלק את כל הרקבון, החורבן וההרס שהמיטה ההשכלה על עם ישראל. היה צורך למחוק את הכל ע"י השואה האיומה ולהתחיל לבנות הכל מחדש.

מז"ח הגאון רבי מרדכי מן זצ"ל סיפר שבעירו היו בסך הכל שני בחורי ישיבה. כאשר הוא היה מגיע הביתה לפסח, הוא פחד לצאת לרחובות. היתה זו בושה להיות בחור ישיבה. זו היתה התוצאה של הפניה הדקה שעשו בראשית ימי ה"השכלה".

וכאז כן היום, ישנה איזושהי פניה או פזילה החוצה, וזוהי סכנה איומה לעם ישראל. יש לדעת שהסכנה אינה טמונה אך ורק בסרטים או במשחקי מחשב. הסכנה קיימת גם בתענוגים פשוטים נקיים לחלוטין. כי הנושא אינו האם הדבר מותר או אסור, אלא לאן פונים, להיכן מופנה המבט. יש למצוא את כל ה"געשמאק" בתורה עצמה, שהתורה תהיה כל האדם. ואם יש צורך בהנאה גשמית, הרי יש לנו את שבת קודש ואת הימים טובים.

לדאבון לב, הנושא המרכזי והמטרה היחידה המעסיקים את עולמם של רבים מאתנו הם הרדיפות אחר ההנאות. רבים מאתנו נסחפים בחיפוש נקודות של תענוג אבל באמת הפניה של היהודי צריכה להיות אך ורק לקב"ה.¹

פי יהיה לאיש בן סודר ומורה איננו שמע בקול
אביו ובקול אמו (כ"א, י"ח)

בן סורר ומורה אינו חייב עד שיגנוב ויאכל תרטימר בשר וישתה חצי לוג יין... ובן סורר ומורה נהרג על שם סופו. הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא, ועומד בפרשת דרכים ומלסטם הבריות, אמרה תורה: ימות זכאי ואל ימות חייב (רש"י)

בן סורר ומורה הוא עדיין בבחינת "זכאי", הבעיה אצלו אינה עבירות, אלא שהוא פנה אל התענוגות, והגיעה תורה לסוף דעתו, מה תהיה אחריתו.

גם אנו התרגלנו שעיקר ההתמודדות שלנו היא עם העבירות, אך באמת הסוגיא העיקרית עמה עלינו להתמודד היא נקודת הבחירה של התענוגים, הפניה אל ה' יתברך, בבחינת "להתענג על ה'".

העולם המודרני בו אנו חיים פתח בפנינו ים של תענוגים. המשחקים, המחשבים וכו'. דברים אלו, אשר לכאורה אינם מזיקים, מהוים סכנה איומה לכלל ישראל.

סכנה זו דומה בחומרתה לזו שהציבה ה"השכלה" והרפורמה בפני עם ישראל לפני כמאתיים שנה. גם אז ההשכלה התחילה בדברים קטנים לכאורה. הדפיסו ספרים - לא פסולים, סתם דברי הבל, וילדי ישראל קראו בהם. אפילו המשכילים עצמם לא התחילו בכפירה בשלב הראשון, רק בשלב השני. זה התחיל כגרגיר, כנקודה קטנה, אך היתה פניה דקה הצידה.

ושב מאחריך" - הסרת השמירה

שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו, מדת הטוב מנין? אמרת מרובה מדת הטוב ממדת הפורענות על אחת מחמש מאות. במדת פורענות כתיב 'פקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים', במדת הטוב כתיב 'ועושה חסד לאלפים'. הוי אומר, מרובה מדת הטוב ממדת פורענות על אחד מחמש מאות".

למצוה ישנה השפעה חזקה ביותר - פי חמש מאות מעבירה. ואם אשה הולכת בצניעות, הקב"ה שומר ומגן עליה חמש מאות פעמים לעומת ההרס שיכול להיגרם לה ע"י חסרון צניעות. הצניעות, הקירבה לקב"ה - גורמת לשמירה!

ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך (כ"ג, ט"ו)
מדין החפץ חיים זצ"ל אמר, שעל הקב"ה נאמר "השוכן אתם בתוך טומאתם" - גם כשעם ישראל מלאי עוונות, אין הקב"ה מסלק את שכינתו מהם. אבל ישנה סיבה אחת שבגללה הקב"ה כן מסלק את שכינתו - "ולא יראה בך ערות דבר, ושב מאחריך!" וכשהקב"ה מסלק את שכינתו, אין לנו את ההגנה מהסכנות! כביכול אומר לנו הקב"ה: תסתדרך בעצמכם!

אמנם זאת עלינו לדעת ולזכור: ישנו כלל בסיסי ביהדות - מידה טובה מרובה ממידת פורענות כפול חמש מאות, וכמו שאמרו חז"ל: "אין לי אלא מדת פורענות,

1. (תפארת שמשון עה"ח)

בליל שבת קודש בין קבלת שבת למעריב

ישאו דברים הרבנים הגאונים

- שערי הפילה - מורנו מרא דאתרא שליט"א
- אוד אביעזרי - הרב מרדכי אביכוד שליט"א
- אלת השחר - הרב עמנואל נשר שליט"א
- זכרון אליהו - הרב ישעיהו שטראה שליט"א
- חניכי הישיבות (שושנים) - הרב ישראל שמחה אברמסקין שליט"א
- חניכי ישיבות (פדויקט) - הרב יוסף אביטל שליט"א
- ישיבת אופקים - ראש הישיבה שליט"א
- קויתר ה' (א') - הרב יוסף הרשקוביץ שליט"א
- קויתר ה' (ב') - הרב רחמים טייטל שליט"א
- תפארת תורה - יהונתן פרלמן שליט"א

גליון ירח האיתנים

לקראת חודש תשרי הבעל"ט יצא לאור בעזרת ה' גליון מורחב לכל חגי תשרי הוצאות הדפסת הגליון מרובות פונים אנו בזה לכל נדיב לב החפץ לזכות בזיכוי הרבים בהדפסת דברי תורה יראה ומוסר בימים הנוראים הבעל"ט להורים נדבתו בעין יפה ויה"ד שזכות הפצת תורת רבותינו תעמוד לו ולביתו להתברך בכל מילי דמיטב בכני חיי ומזוני, בכריות גופא ונהורא מעליא, מתוך הצלחה גדולה בר"ג וד' יתברך ימלא כל משאלות לבם לטובה. אכ"ר לתרומות, הקדשות והנצחות 0527679598 או בנדרים פלוס: עניינים נחוצים - תורת רבותינו שברום (קופה 6142)

עבודת חודש אלול

ג. **איתא** בגמ' ראש השנה (דף י"א-י"ב): "תניא רבי אליעזר אומר וכו' בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין, בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים."

והסביר המהר"ל (חידושי אגדות, חלק א' על מס' ר"ה, שם), שהטעם שדברים אלו אירעו דוקא ביום ראש השנה, משום שבזמן זה בו יש את הנהגת עול מלכות ה' בעולם, התבטל מעליהם עול שעבוד בשר ודם, ולכן בזמן זה הועילה זכות היום, ויוסף ואבותינו יצאו מעול שיעבוד בשר ודם.

ולענינו אפשר להוסיף, שמחמת שבימים אלו גדלה יותר קירבת ה' לישראל, ובראש השנה יש אפשרות גדולה יותר לקבל את הנהגת מלכות ה' עלינו מאשר בשאר ימות השנה, על כן שפיר מובנת ההנהגה שמתנהגים ביתר דקדוק בימי חודש אלול לפני הגיע יום ראש השנה, שאין זו הנהגה של מעשי רמיה לפני הגיע הדין והמשפט, אלא כיון שהקב"ה מתקרב יותר לכלל ישראל, ויש אפשרות גדולה יותר לקבל עול מלכות שמים, לכן יש תביעה גדולה יותר להתקרב לפני ה' ית' ולחזור בתשובה, כדכתיב: "קול דודי דופק פתחי לי" (שיר השירים ה', ב'), ובהתאם לכך חל חיוב יותר גדול לדקדק בשמירת המצוות ובקבלת עול מלכות שמים, שקירבת ה' אלינו מעוררת בנו את הצמאון לדבר ה', וביותר מכל הכלל חל חיוב זה על בני התורה, שהם התמצית של כלל ישראל.

ד. **והנה** בימי חודש אלול ועשרת ימי תשובה, יש מצד אחד עבודה בדקדוק יותר מתוך מורא ופחד, מחמת הקירבה שהקב"ה מתקרב אלינו, וכן מחמת אימת הדין, כמו שנאמר: "מי יצדק לפניך בדין", אך מאידך מתעוררת שמחה גדולה מתוך שיש אפשרות גדולה להכתיר את הקב"ה עלינו בימים אלו, יותר משאר הזמנים, ומחמת כן משיגים דרגות גבוהות יותר.

ובספר "מעשה רב" מובא, שהגר"א מוילנא זצ"ל היה שמח שמחה גדולה בזמן תקיעת שופר, ואמר שזהו זמן הכתרת המלך - מלכו של עולם, וזמן תקיעת שופר הוא הזמן המרום מכל הימים הנוראים.

ונראה להוסיף בענין זה, שבסליחות (בפיט של היום הראשון) כתוב: "חלים כמבכירה מאימת בואך", כלומר שהאשה המבכרת (לפני לידתה הראשונה) מתיראת מאוד מהלידה העומדת לפניה, משום שיש בכך סכנת חיים, אך מצד שני יש לה שמחה בעצם הצפיה שלה לעלות בדרגה לאחר שתלד, משום שתקבל אז את התואר "אם בישראל".

וכך גם באלול ובימים נוראים, מצד אחד עבודת ה' היא מתוך מורא ופחד מאימת הדין, כי "מי יצדק לפניך בדין", וכמו שאמר הסבא מקעלם, שאם רוצה האדם להבין מהו מהות יום הדין בראש השנה, שיתבונן בדעתו מה עבר בשנה החולפת, וידע שכל זה נגזר בראש השנה האחרון, ואם כן יש אימה בהתקרב יום הדין, אך מאידך יש שמחה גדולה, כאשר יודעים שיש אפשרות גדולה יותר בימים קדושים אלו

(המשך בעמוד 8)

דברי רבינו זצוק"ל מתוך הספר 'אמרי חיים' ומובא באדיבות הרב ירמיה ורון שליט"א. יה"ר שזכות רבינו זצוק"ל תעמוד לו ולביתו להתברך בכל מילי דמיטב ברו"ג ויזכו לרוות נחת מכל יוצ"ח, אכ"ר.

א. **ימי** אלול הם הימים המיוחדים לעבודת התשובה, וכתב ה"משנה ברורה" (ריש סימן תקפ"א) בשם חז"ל, שבימים אלו: "התשובה מקובלת, להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה, ואז דודו קרוב לו לקבל תשובתו מאהבה".

והנה מנהג העולם לדקדק במצוות ולהזהר מעוונות בחודש אלול יותר מאשר שאר ימות השנה, וביותר מוסיפים לדקדק בעשרת ימי תשובה, וכמו שהביא הטור (סימן תר"ג), גבי אדם הרגיל לאכול פת פלטר בכל ימות השנה, בכל אופן בעשרת ימי תשובה צריך משנה זהירות לא לאכול פת זו, אלא פת ישראל.

ב. **וצריך** ביאור, מה פשר ההנהגה הזו שכאשר מתקרב זמן המשפט מתנהגים ביתר דקדוק וביתר זהירות, הרי לכאורה נראה זה כמעשה רמיה, שדוקא לפני המשפט מדקדקים יותר.

והביאור בזה הוא, שבזמן ההתקרבות של הקב"ה לכלל ישראל בימי חודש אלול ועשרת ימי תשובה, חובת הדקדוק והזהירות בעבודת ה' היא בדרגה יותר גבוהה משאר ימות השנה, בהתאם להתקרבות של הקב"ה אלינו, שאינו דומה אחד העומד לפני המלך, לאחד שאינו עומד לפניו, ולמרות שבכל ימות השנה יש את מצות "שויתי ה' לנגדי תמיד", דהיינו שהאדם מחויב לשים בדעתו שהוא עומד לפני ה' בכל עת, אך בימי חודש אלול שיש את ההתקרבות היתירה ממרום, בהתאם לכך החיוב לדקדק במצוות ולהזהר מעבירות הוא גדול יותר משאר ימות השנה.

ובספר "כוכבי אור" פרק ה' (להגה"צ ר' יצחק בלאזר), גם כן כתב כיסוד הזה, והביא ראיה לדברים אלו מדברי חז"ל, דאיתא בגמ' (יומא דף פ"ו): "רב הוה ליה מילתא בהדי ההוא טבחא, (ופירש רש"י שהטבח חטא לרב), לא אתא לקמיה (לא בא הטבח לפני רב לבקש מחילה) במעלי יומא דכיפורי, אמר איהו (רב) אזיל אנא לפיוסי, פגע בהו רב הונא, אמר ליה להיכא קא אזיל מר, אמר ליה לפיוסי לפלניא, אמר אזיל אבא (רב) למיקטל נפשיה", (ופרש"י שעכשיו יענש הטבח וימות, וכך הוה לבסוף, שאותו טבח מת).

ומוכח ממעשה זה היסוד דלעיל, שכאשר רב עמד לפני הקצב בכדי להתפייס עמו, ובכל זאת הקצב לא התפייס, היתה תביעה וחיוב גדול יותר על הקצב, וכך בעשרת ימי תשובה שהקב"ה מתקרב יותר לכלל ישראל, כדכתיב (ישעיה נ"ה, ו'): "קראָהוּ בהיותו קרוב", יש חיוב גדול יותר על האדם להתחזק בתשובה מאשר בשאר ימות השנה.

ואמנם למרות שה"כוכבי אור" כתב את יסודו על ימי עשרת ימי תשובה, אבל יש להוסיף שכך הוא גם בימי חודש אלול, שזהו זמן ההתקרבות של הקב"ה אל ישראל בכדי לקבל תשובתם, כמו שנאמר: "אני לדודי ודודי לי", ולכן אז החיוב להתקרב אל הקב"ה הוא ביתר שאת.

נדבת הרב דוד פינטו וב"ב שליט"א לרגל היכנס בנם הבה"ח כמו אלחנן נ"י בעול תורה ומצות. יה"ר שיגדל לתלמיד חכם מורה הוראה בישראל ויזכו לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רב נחת מתוך בריות גופא ונהורא מעליא. ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג שמחת הבר מצוה תתקיים א"ה ביום ראשון י"ג אלול באולם 'הדרת תורה' (קבלת פנים בשעה 22).

נדבת הרב **אלחנן ולצמן** וב"ב שליט"א בן הרב שמחה שליט"א לרגל היכנס בנם הבה"ח כמו **דניאל** נ"י בעול תורה ומצות. יה"ר שיגדל לתלמיד חכם מורה הוראה בישראל ויזכו לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רב נחת מתוך בריות גופא ונהורא מעליא. ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג. שמחת הבר מצוה תתקיים א"ה ביום רביעי י"ג אלול באולם ביה"ס שושנים. העליה לתורה בשב"ק פ' תבוא בביהמ"ד תפארת תורה

בתוככי משפחתי המאושרת (ח"ג, מעובר ע"פ ועדים)

הנאמנות לבעלה! - לקב"ה. "יונתי" - מבטאת את שלימות הקן: "תמות" - שאינה נפרדת!

ואיך היא הנהגת ה' אחרי ה'נפילה" שלנו? אבינו - דודנו - רוענו פונה אלינו: בתוך חגוי - נקיק הסלע, שלא נתחבא בו, אלא נתקרב אליו!! ואיך: "בתלמוד" ו"במעשים טובים".

איך מתנהג 'מחנך' אוהב' אל חניכים? לא בטענות, לא בבקורת, לא בדרישות! פדגוג אמן, מחנך אוהב, מרעיף תשבחות עד בלי די! הרי את "כנסת ישראל" - "כי קולך ערב" - "בתלמוד"! "ומראיך נאוה" - "אלו מעשים טובים"!

וממשיך לבקש: יונתי, תני לי עוד! גם בגלות את יונה שלי - צחורה ונאוה בלי כתם! קולך ערב - בתלמוד, ומראיך נאוה - במעשים טובים. ועל כן הראיני את מראיך - מעשים טובים! גם בעוונות הגלות! כי "ציון בצדקה תיפדה"! השמיעני את קולך! - בתלמוד!

וזוהי הביאור בכפילות הענינים - על פי מדרש זה! מתחילה מציין אבינו את התכונות והכשרונות החיוביים שהוא מזהה בנו: תלמוד ומעשים טובים! וחוזר ומעודד אותנו להפריח אותם, ולגלותם לפניו, למרות קושי הגלות, מתוך עידוד ו"נטיעת תקוה": גם בגלות - בקשיים תצליח!

איך מתקשר "מראיך נאוה" ל"מעשים טובים"? מפני ש"מראה נאוה" פירושו: לא איך אדם נראה מבחוץ - כפי שה"עולם" מפרש! אלא: "כל כלה שענינה יפות - אינה צריכה בדיקה". "ענינה יפות" - לא "איך היא נראית", אלא שיש לה עין יפה כלפי חוץ! - כל כולה "נתינה" - עינים טובות אל מול האחר! זה היסוד של עשיית מעשים טובים ושל "נתינה" לאחרים!

"כי קולך ערב" - ב"תלמוד" - הלא זה ממש מאמר חז"ל: "צאו ובדקו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות - אם קול התינוקות מצפצפים בהם - אי אתם (הגויים) יכולים להם - כי כש"הקול קול יעקב" - אין "הידיים ידי עשיו". - כך אמרו גדולי חכמי הגויים! הלא המה בלעם בן בעור ואבנימוס הגרדי.

בתרגום הוסיף עוד: "השמיעני את קולך - כי קולך ערב": "בצילוחא בבית מוקדש זעיר" כלומר: שקולך ערב בתפילתך - בבית מקדש מעט - בבתי כנסיות שבגלות, כאשר המקדש חרב!

וגם בזה ישנו לימוד חשוב להעברת "ביקורת בונה": אם חסירים אנו את השלימות, שהיתה לפנינו, וכגון עבודת הקרבנות. מ"מ מזרו אותנו הקב"ה לפעול בכוחות ובאפשרויות, שעומדות לפנינו גם בזמן "סתר המדרגה".

וזוהי משל נפלא, למי שמעד וקלקל: בוא והשתמש בכלים ובאמצעים שעדיין קיימים בידך, גם אחרי הנפילה, וסופך שתקום ותעמוד! והמחנך מצידו נותן בחניכו אימון מלא ובלתי מסוייג: אני בוטח בך ובכוחותיך, וברור לי שתצליח בסיעתא דשמיא!

וישנם עוד פסוקים המביעים את גודל בטחונו של הקב"ה בנו - בניו אוהבים: גם אם ירדנו מאד, עדיין נשארת תמיד נקודה קטנה שבכוחה להפיח רוח חדשה - ולפיד אש נישאים: "ליבבתיני אחותי כלה, ליבבתיני באחת מעינייך"

הדרך הנאותה להפיק מעצמנו ומהסובבים אותנו, את מירב ההישגים והברכה, מיוסדת על ריבוי התשבחות ועל מיעוט הביקורות.

ביקורת, בכל אופן, צריכה להיות "ביקורת בונה", הנאמרת בלשון נעימה ומעודדת בסבר פנים יפות ל"עתיד מוצלח ומתוקן". ודאי לא בגישה "צינית" ובנוסח של "הכל אבוד, אין לך תקנה" או: "ממך לא יצא כלום". אדרבה, יש לפנות לסביבתנו בסגנון כזה: "אתה ודאי תצליח", לא לפני שקבענו בדעת עצמנו שבאמת כן הוא. כי אמירת "אתה ודאי תצליח" היוצאת מפה שאינו מאמין בזה - לא תתקבל!

וכן לימדונו חז"ל (שבת לד.): "ערב שבת עם חשיכה צריך אדם לומר בתוך ביתו - 'עישרתם, עירבתם, הדליקו את הנר'... וצריך למימרינהו בניחותא (לאומרם בנחת). ולעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו. (א"ח ס"ו רס).

במליצה אפשר לפרש: "ערב שבת עם חשיכה" - "ערב שבת" הכוונה לדורנו - סוף האלף השישי לבריאת העולם. רגע לפני המעבר לאלף השביעי, בעיקבתא דמשיחא - כאשר הבלבול והחושך מכסים את הארץ, ודורנו דור מעורפל-דור של "חוצפא יסגיי" (החוצפה מתגברת). דווקא כעת צריך יותר להדגיש ש"צריך למימרינהו בניחותא" - כדי שהדברים יתקבלו.

במגילת שיר השירים (ב, יד) הקב"ה, אבינו, רוענו, אוהבנו, כ"משורר לנו" ו"כאילו בדוגמא אישית" איך מתייחסים למי שטעה וקילקל: "יונתי בחגוי הסלע - בסתר המדרגה - הראיני את מראיך - השמיעני את קולך - כי קולך ערב - ומראיך נאוה".

חז"ל דרשו את הפסוק בכמה אופנים. למה מכוון כל חלק בפסוק? ומה המשמעות של "בחגוי הסלע"? ברור שמדובר על "זמן של הסתר" בנקיק הסלע. אבל באיזה "הסתר" בחרנו באחד המדרשים: "ר' יוסי הגלילי פתר: שמדובר בשלטון של מלכויות הגויים - כלומר בגלות. "יונתי בחגוי הסלע" - "שחבוין בסיתרן של מלכויות". "הראיני את מראיך" - "אלו מעשים טובים". "השמיעני את קולך" - "זה התלמוד". ובא על זה הנימוק: "כי קולך ערב" - "זה התלמוד". "ומראיך נאוה" - "אלו מעשים טובים".

דברי המדרש טעונים ביאור: הלא יש כאן חזרה על אותם שני ענינים: "תלמוד" ו"מעשים טובים", מדוע? לכאורה הכפילות מיותרת? (עיון במדרשים האחרים מגלה שהם פירשו שיש כאן רמז לארבעה דברים - ע"י שם).

מהי הגלות? - עונש על שלא קיימנו את המצוות התלויות בארץ - ובהן שמיטה, ולכן: "מפני חטאינו גלינו מארצנו" נמסרנו ביד ארבע מלכויות. חטאנו, עוינו, פשענו, נגד אבינו מלכנו! ומה פעל הקב"ה בתגובה לחטאינו? - החביא אותנו בסיתרן של מלכויות - לא נטש אותנו, אינו נוטש ולא יטשנו! אלא נתן לנו חסות וחסיון תחת מלכות הגויים! עד לגאולה השלימה במהרה בימינו.

ואיך מכנה אותנו הקב"ה בזמנים קשים אלו? - לא במילים קשות, לא בהגדרה קוצפת ומביישת, שלכאורה היתה ראויה לנו לגודל העוונות. אלא: "יונתי". אחרי כל מה שעשינו נגדו, נשארנו: "יונה" - צחה! לבנה! תמה. יונה - היא סמל

הציצית, תזכרו את כל המצוות, כן בכוחה של הציצית להביא לידי זכירת כל המצוות.

כן עשו הקדמונים - הם קשרו ציציותיהם מתוך מחשבות מסוימות. בימים עברו, יהודי למד כיצד לעשות שימוש בכלי נשק זה. בכל יום הם לבשו ציצית וחשבו אודות המצוות השונות. וכך החלה הציצית למלאות יעודה - להזכיר להם את כל המצוות. כאשר מחברים את הציצית עם המחשבות הנכונות היא הופכת לכלי נשק יעיל ועוצמתי [נגד היצר הרע].

"וראיתם אותו"

טז) מחר בבוקר, בעודך לובש את הציצית, תוכל לחשוב עצמך כך: "היום לא אכעס. הכעס הוא חטא, ולכן בכל פעם שאביט בציצית - לא רק שלי, אלא של כולם - זה יזכיר לי לא לכעוס". זהו הישג אדיר ביותר! מי שיתרגל בעבודה זו, יתכן מאוד שמכאן ואילך הציצית יזכירו לך לא לכעוס.

יז) גם כשאתה הולך ברחוב ורואה ציציות משתלשלות מבגדיו של יהודי אחר, הזכר לעצמך את תפקידך בעולם. תחשוב "הייתם קדושים לאלקים" - אנחנו עם קדוש! היהודי שונא את כל מה שנודף ממנו ריח של פריצות, כל יהודי שנוהג אחרת, זהו משום שהוא מושפע מהרחוב. יהודי בטבעו שונא פריצות.

אתה רואה את הציצית? היא גם מזכירה לך להישמר מאיסר יחוד. כדאי מאוד לזכור את זאת כשרואים את הציצית.

המשך בדרך זו, ולאחר זמן מה הציצית מזכירה לך את איסור יחוד, את יציאת מצרים, את איסור שעטנז, את מצות "ואהבת לרעך כמוך", וכן לנהוג ולפעול בצניעות ובקדושה. לאט לאט, אתה מחבר עוד ועוד משמעות לציצית, עד שהיא אכן שקולה כנגד כל המצוות.

גם הנשים בכלל

יח) נשים גם הן בכלל עבודה זו, והתורה מדברת אף אליהן, על אף שאינן מצוות במצות לבישת ציצית. הגמרא (מנחות מ"ג.) אומרת שסומא חייב בציצית מפני ש"וראיתם אותו" אצלו, מתקיים בכך שאחרים רואים את ציציותיו. הרי שאפשר לגדול גם מראיית ציצית אצל אחרים - וזה נוגע לאנשים ונשים כאחד.

הנה לנו אם יהודיה שיש לה בבית הרבה בנים קטנים, והיא רואה תדיר את ציציותיהם. אם תבין שהציצית נועדו גם עבורה, בכוחה לגדול עוד ועוד בכל פעם שהיא רואה את הציצית. אפילו אם בעלה ובניה אינם חושבים מאומה בעודם לובשים את הציצית, היא חושבת על מצוותיו יתברך בכל פעם שהיא רואה ציצית, והיא מרוויחה יותר מהם, שכן לזה נועדה העדות של הציצית, עכ"ד, ע"ש עוד שביאר גם בכמה מצוות אחרות שבאים להזכיר לאדם את בורא עולם וחיוב קיום מצוותיו, עכ"ד הגר"א מילר זצ"ל.

לכתחילה הן דעת הפוסקים והן שיטת האר"י ז"ל. ומעולם לא הזהיר האר"י ז"ל שיש איסור בגילוי הציציות לחוץ.

ד. המכניסים הציציות תוך המכנסים שלהם, אינם מקיימים המצוה על צד היותר טוב, כיון שאין להם האפשרות להסתכל בציציות בנקל, וגם אינם מכבדים המצוה בכבוד הראוי לה. וטובים מהם הנוהגים לתחוב הציציות תוך הכנף שלפחות אינם מבזים המצוה. וה"מחדשים" איסור כל יראה ובל ימצא על דרך הסוד בגילוי הציציות לחוץ, טועים בהחלט, ואין להם שום סמך לזה, עכ"ל.

הטוב האמיתי

יג) הגר"א מילר זצ"ל (הובא בקובץ גליונות לפרשת שלח לך תשפ"ג) הסביר את הענין היטב, ואת"ד:

כתב המסילת ישרים (פרק א') וכשתסתכל בדבר תראה כי השלמות האמיתי הוא רק הדביקות בו יתברך, והוא מה שהיה דוד המלך אומר (תהלים ע"ג): "ואני קרבת אלקים לי טוב". ואומר (שם כ"ז): "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי" וגו', כי רק זה הוא הטוב. וכל זולת זה שיחשבוהו בני האדם לטוב, אינו אלא הבל ושוא נתעה. אמנם לכשיזכה האדם לטובה הזאת, ראוי שיעמול ראשונה וישתדל ביגיעו לקנותה, והיינו שישתדל לידבק בו יתברך בכח מעשים שתולדתם זה הענין והם הם המצות, עכ"ל.

הנה כל אחד רוצה שיהיה לו טוב, והנה בא הרמח"ל וכתב שהטוב האמיתי הוא דבקות בהש"ת. אך איך מגיעים לזה?

וכיאר הגרא"מ: יש כמה וכמה דרכים כיצד להדבק בהש"ת. אולם יותר מכל, דבקות פירושה דבקות המחשבה - שמחשבתו של האדם תהיה מחוברת לקב"ה.

דבקות המצוות

יד) נקדים להבין את העיקרון הכללי של מה שאנו מתארים כאן: לא מספיק לעשות את המצוות: עשיית המצוה היא רק הצעד הראשון, אך המצוות ניתנו בעיקרן כדי להשפיע על מחשבותינו, לעצב את הדעת של עם ישראל.

לראות ולזכור

טו) גילול לנו חז"ל (מנחות מ"ג:) ששקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות. והדברים צריכים ביאור, הלא אמרו (פאה א' א') "ותלמוד תורה כנגד כולם". אלא הביאור הוא שציצית שקולה כנגד כל המצוות משום שבכוחה להזכיר לאדם את כל המצוות. ציצית פירושה זכירה. וראיתם אתו - וזכרתם - לראות ולזכור.

אין הכוונה שיש מצות עשה להסתכל על הציצית. אמנם ישנה שיטה כזו בראשונים, אולם אין הלכה כן (עי' טור אור"ח סימן כ"ד). הפירוש של "וראיתם אותו" הוא, שכאשר תראו את

נדבת הרב יוסף שיינר שליט"א חתן הרב אבינועם טאובנר שליט"א, לרגל השמחה השוריה במעונם בהולדת בתם מלכה רבקה תחי' בשעת"מ. יה"ר שיזכו לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים וירוו רב נחת מכל יצ"ח כ"י ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג

נדבת הרב בנימין הרשטיק וב"ב שליט"א לרגל השמחה השוריה במעונם באירוסים בנם הבה"ח צבי הירש נ"ו עב"ג בת הרב שלמה אליהו פריימן בשעת"מ. יה"ר שיעלה הזיווג יפה יפה, לתפארת כרם בית ישראל, ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג

לע"ג המורה הדגולה מרת שולמית אסנת פרוש ע"ה בת הרב משה ז"ל נלב"ע י"א אלול הונצח ע"י נכדה הרב שלמה פרוש שליט"א

לע"ג הגאון הגדול רבי יצחק ב"ר אשר זיסמן זצ"ל מרבני ישיבת תפרח. נלב"ע י"ג אלול תש"פ

אך לפי דברינו אין סתירה כלל, שאכן מצד אחד יש פחד מביאת יום הדין, אך מצד שני יש צפיה להשגת דרגה גבוהה מתוך עבודת הימים הנוראים, שמחמת שיש את קירבת ה' והנהגת מלכות ה' בעולם בימים אלו, אפשר לקבל ביתר שאת את עול מלכות שמים עלינו ועל העולם, ועל ידי כך כל הבריאה מתעלת.

זהו היסוד העולה לעבודת חודש אלול, שבזמן של קירבת ה' והנהגת מלכות ה' בעולם, החיוב לעבוד את ה' צריך להיות ביתר שאת וביתר דקדוק, ובנוסף לכך יש שמחה גדולה בעבודת ה' בימים אלו, בהם אפשר להשיג ולקנות דרגות גבוהות יותר לבנין הרוחני של האדם.

להכתיר את המלך עלינו, שתכלית שלמות הבריאה היא שהאדם יקבל על עצמו עול מלכות שמים בשלמות, שכאשר "יבין כל יצור כי אתה יצרתו", ואחרי ש"יאמר כל אשר נשמה באפו, ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה", בכך תגיע הבריאה לתכליתה, שזהו המצב של שלמות הבריאה.

ה. **ובפיטו** הנאמר בראש השנה (בחלק מהמקומות), כתוב: "ארץ ודריה (יושביה) מצפים ליום הדין, ויחרדו מאימת דין".

ולכאורה, יש כאן שני הפכים בענין אחד, שבתחילה כתוב שכל העולם מצפים לביאת יום הדין, אך מאידך כתוב בהמשך הדברים, שהעולם נחרדים ומפחדים מביאת יום הדין, משמע שאין משתוקקים ומצפים לביאתו.

בתוככי משפחתי המאושרת המשך מעמוד 6

עמך, ועם הארץ הריהם צדיקים כבני יעקב".

וכנסת ישראל - היונה - נענית לאהבה ולתשבחות שמרעיה עליה אביה, האב הרחמן, מלכו של עולם. מתעודדת היונה, מתחזקת ומשיבה:

"**שחורה** אני ונאוה בנות ירושלים... אל תיראוני שאני שחרחרת - ששזפתי השמש (שה"ש א). ופירושו: עם ישראל עונים לד' ולגויים: השחרורית שלי היא "חיצונית" ובמהרה אתלבן ואחזור ליפיי הקודם! - כי ב"פנים" באמת "נאוה אני".

וצריך למימרנה בניחותא - בנחת!

(שיר השירים ד, ט) - ופירש"י: "שד' מדבר על כנסת ישראל ומכנה אותה כ"אחות" וכ"כלה" - שני גילויי חיבה נפלאים!

ומדוע נאמר "באחת מעינייך" ולא "בשתי עינייך"? - "לולא היתה בך אלא אחת מיקשוטייך, הייתי מחבבך ביותר, וכל שכן בכל תכשיטי מצוה שישראל מצויינין בהם. ובתרגום ביאר: קבוע על לוח ליבי חיבת ה"איש הזעיר" שבתוכך, שהוא צדיק כאחד מרבני הסנהדרין!!

בינו ולימדו זאת! כמה יש לאבא לגדל מעשה בודד, ולרומם כל אחד מקטני צאצאיו עד כדי נתינת שבח להיותו כגדולי עולם! ושם (ד, א) "הנך יפה רעיתי" פירש"י: אף הריקים שבך חביבין עלי כיעקב ובניו. ובתרגום הגדיל לבאר: "אפילו שאר בני

לע"נ הגאון הגדול רבי יואל ב"ר אהרן שוורץ זצ"ל גלבי"ע י"ב אלול תשפ"ב הונצח ע"י נכדו הרב דוד שוורץ שליט"א

נדבת הרב יחזקאל ברנשטיין וז"ב שליט"א לזכות ולהצלחת חתנם הרב שלמה יעקב שליט"א ונז"ב תחי' יה"ר שיזכו לבנות את ביתם על אדני התורה והיראה ויראו דורות ישרים ומבורכים מתוך בריאות ושמחה שלום ושלווה כל הימים

חצי שעה - שמשנה חיים

נטל ידיו שלא לאכילה והחליט לאכול - האם צריך ליטול שנית?

מה דעת רוב הפוסקים לגבי נטילת ידים לפני אכילת 'דבר שטיבולו במשקה'?

האם צריך ליטול ידים לפני אכילת 'קוגל אטריות' עם מלפפון חמוץ?

האם צריך ליטול ידים לפני אכילת פריכית אורז ב'וגורט' או 'לבן'?

מדוע מברכים על נטילת ידים רק לאחר קיום המצוה?

האם לאחר נטילת ידים ניתן לייבש את הידים במכשיר ייבוש?

מי שהפסיק בדיבור בין הנטילה לברכה - האם רשאי לברך על נטילת ידים?

מהו הקשר בין נטילת ידים לפרה אדומה?

האם ניתן ליטול ידים בכוס חד פעמית?

האוכל פחות מכזית לחם - האם צריך ליטול ידים?

לומדים הלכות נטילת ידים - הלכה למעשה

שיעור 'דף היומי בהלכה' מפי מורנו הגר"י טשזנר שליט"א בימים א' - ה' 20:30 - 21:00 בבית הכנסת קוית' ה' (היכל שמואל)

הצטרף גם אתה, וקנה קניין נצח בידיעת ההלכה

תשית לראשו עטרת פז

ברכות מעומק לבנו נשגר קמיה האי גברא רבה יקרא מוקיר ורחים רכנן ואיהו גופיה צורבא מרבנן טורח בדרישת טוב לעמו ושוקד בעמל נפשו על תקנת חברו מגדיל תורה ומאדיר בכל לבו כנפש הפצה לבו פתוח תדיר לכל דבר שבקדושה להוסיף ולהגביר חיילים לתורה ולהפילה והכל מתוך סכר פנים יפות כחן וכנעימות

ה"ה יירדנו היקר מאוד הרה"ג ר' **משה לוי** שליט"א

אשר כעת הניף ידו להרחיב גבולות הקדושה בבית מדרשנו קוית' ה' ככנית היכל תפילה ותורה נוסף ומהודר לרווחת המתפללים והלומדים הרבים הפוקדים את בית המדרש

נברכו שיזכה להרכות עוד ועוד את גבולות הקדושה התורה והשבת כשאירת לבו הטוב ויושפעו ממרומים הוא וביתו כשפע גדול ככל העניינים ויזכו לכל הברכות האמורות לעוסקים בצרכי ציבור כאמונה, לברכה והצלחה בתורה ובירא"ש נחת והרווחה וסיעתא דשמיא ככל מעשה ידיו, אכ"ר

מאחלים ומברכים מתפללי ולומדי ביהמ"ד קוית' ה'

גליון ירח האיתנים

לקראת חודש תשרי הבעל"ט יצא לאור בעזרת ה' גליון מורחב לכל חגי תשרי הוצאות הדפסת הגליון מרובות

פונים אנו בזה לכל נדיב לב החפץ לזכות בזיכוי הרבים בהדפסת דברי תורה יראה ומוסר בימים הנוראים הבעל"ט

להרים נדבתו בעין יפה

ויה"ר שזכות הפצת תורת רבותינו תעמוד לו ולביתו להתברך ככל מילי דמיטב כבני חיי ומזוני, בכריות גופא ונהורא מעליא, מתוך הצלחה גדולה בר"ג וה' יתברך ימלא כל משאלות לבם לטובה. אכ"ר

לתרומות, הקדשות והנצחות 0527679598 או כנדרים פלוס:

עניינים נחוצים - תורת רבותינו שכרדום (קופה 6142)